

A fehér mellű férfi feledte küldetését.
Ájultan feküdt ölében a nő:
félénk őziketeste lőtt ünő,
túl hosszú comb, homokóra derék.
Térdre parancsol a büszke száj.
Nofretéte-nagyív szeme már szinte fáj.

Álmos pillákon megáll az idő.
Az álom szépség-jóság mind kevés.
A Jogar intett: indulni kell.
Szörnyű ez az eleve elrendelés:
sorsába az ember nem szólhat bele.
A tördöfés...

— — —

A tanár elnémult. Rájuk tört a jelen.
S nem maradt diákszem könnytelen.

NOVELLAPÁLYÁZAT

Majoros Sándor

NEGYVENÖT HOLD

Négyéves koromban a nagyapám kukoricafosztót dugott a valagamba, azóta irtózom a paraszti munkától. Ez a magyarázata annak, hogy sosem tudtam megérteni apámat, aki minden áldott nap kibiciklizett a határba, hogy megnézzze, miként fejlődik a kukorica. Ha már ott volt, fattyazott egy kicsit, tépdeste a vadcirkot, vagy szedegette a bogarakat. Úgy szerette azt a földet, mintha attól függött volna a megélhetése, pedig huszonkét kvadráton alig termett valami, s azt a keveset is elvitte az adó. Apám dél-előttönként a malomban zsákolt, s az egész család abból élt, amit ott megkeresett. A legnyomorúságosabb időkben sem gondolt arra, hogy eladja az örökségét, pedig anyám kiszámolta, hogy a föld árából villanysparheltot meg új konyhabútort vehetünk volna. Úgy látszik, anyám vérért örököltem, mert mindenben egyetérttem vele, s ő hálából a pártomat fogta minden vitás kérdésben. Azt mondta, úrigyereknek születtem, csak éppen módot nem adott hozzá az Isten. Igaza volt, mert még ma is megborzongok, ha eszembe jut, milyen kínokat éltem át kapálás közben, s hogy rettegtem minden egyes kukoricatöréstől. Nem is annyira a munka nehezétől, mint inkább az

üszökmérgezéstől félttem, mert pusztá kézzel kellett lefejtennem a termésen éktelenkedő fekete bolyhokat. Ilyenkor már apámék se vidámkodtak, mert a mi huszonkét kvadrátunk a Csepella-birtokkal volt határos, amelynek negyvenöt holdján mindig szebbnek látszott a kukorica. Hiába szórtuk át a kivágott tarackot, a mácsonyát, sőt még a vadcirkot is, ármánykodásunk mit sem ért, mert Csepella Jóska dús gazdag maradt, mi pedig egyre szegényedtünk.

Most már tudom, Csepella nem volt olyan tehetős, mint amilyennek elképzeltük, de a hatvanas évek szegénységében, amikor a szövetkezet is csak nyűglődött, óriási vagyonnak látszott az a negyvenöt hold. A háború előtt Csepellának száztíz holdja volt, s a fölszabadulás után tizenötöt hagytak meg neki. Ez volt a földmaximum, amelyről apám és Anti bátyám oly sokat álmodozott. Néhányan, köztük Csepella is, kijátszották a törvényt, mert elváltak a feleségüktől, s ráírták a maximumot. Úgy tudom, Kollár Bandi is így cselekedett, de ő csak huszonkét holdat menthetett meg. Csepellának viszont megmaradt harminc holdja, és még tizenöt, amire senki sem tudott magyarázatot találni. A piacon, az artézi korráljánál, vagy a borbély előtt, ha összeverődött pár ember, rögtön Csepelláról és a harmadik tizenöt holdjáról kezdtek beszélgetni. Nem volt nehéz kihallgatni őket. Azt pusmogták, Csepella olyasféle háborús szolgálatokat végzett, amelyekről a történelemkönyvek mélyen hallgatnak. Apám is mondogatta, hogy tizenöt holdas ajándékot csak a veseleverős, szájba hügyozós nehézfiúk kapnak, de szavaiból nem érződött semmilyen indulat. Csepellához csak a környékbeli telepesek jártak, velük üzletelt, s velük intéztette el ügyes-bajos dolgait. Ezek a figurák Lugert hordtak a farzsebükben, amiből arra következtettünk, hogy résztvevői voltak a népfelszabadító háborúnak. Messzire elkerültük tehát Csepellát és a különös gúnyába bújt, különös fegyvereket villogtató familiárisait. Még Dudás Pista, a szövetkezet újonnan megválasztott igazgatója is óvakodott tőle. A tizenöt holdas ajándék háttere nem érdekelte, mert tudta, hogy az ilyesmit utólag mindig legalizálják, de ha tehetne, mindig mindenütt ellene agitált. Szamadó juhászból lett szövetkezeti igazgató, mégis úgy beszélt, mint a legrafináltabb városi ügyvédek. Anti bátyám is elhitte, hogy Csepella titkos összeesküvő, aki arra készülődik, hogy visszaállítsa a több tízezer holdat birtokló Szemzők, Pilákok és Fernbachok uralmát. Elhitte azt is, hogy a Csepellához hasonlók manipulálnak a természettel, s őmiattuk szegény az ország. Engem is győzögetett, sőt elvitt a munkásgyűlésekre, hogy hallgassam meg Dudás szónoklatát. Behúzódtam a cigarettázó, bortól és izzadságtól savanyú munkások közé, s bár becsülettel végigültem az egész értekezletet, egyetlen szót sem hallottam, ami Csepellára vonatkozott volna.

Az idősebbek nem félték ettől a családtól, s arra is csak rálegyintettek, ha valamilyen furcsa betegség érte őket. Amikor Csepella Marika felelés közben összeesett a táblánál, egy percig sem lehetett kétséges, hogy az esetnek köze van az apja mesterkedéseivel. Aki istentelen életet él, azt előbb-utóbb utoléri a végzet. Úgy látszott, Csepella minden rosszaságát vagy nem egészen tisztességes üzelmait a lányán torolja meg a sors. '67 májusában Marikát eszméletlen állapotban szállították be a kórházba, s mert még aznap kiderült, hogy agyhártyagyulladását kapott, rögtön kijöttek az egészségügyiek, és fertőtlenítették az iskolát. Marika otffelejttett táskáját, irkáit mind elégették. Ugyanúgy ökölnyire zsugorodott a gyomrom, mint amikor az üszkös kukoricát kellett megérítenem. Alig vártam, hogy apámnak is elújságotljam a hírt, de ő csak legyintett, és kijelentette: ezek mind ilyenek. Anti bátyám a pártomat fogta, s megpróbálta elmagyarázni az apámnak, hogy az agyhártyagyulladás halálos betegség. Apám erre jót nevetett, és azt mondta: Csepelláék jóban vannak a halállal.

Sértődötten elvonultunk. Később fölmásztunk a kápolnadombra, onnét lestük Csepellák portáját, de semmi rendkívülit nem tapasztaltunk. Csepella éppen Ratkovics Gyúróval tárgyalt, aki a napszamosait fölügyelte. Ratkovics még a háború ideje alatt bukkant föl Csepellák portáján, s azt híresztelték róla, hogy '42-ben több szekér élelmiszert vitt le Szerémségbe a partizánokhoz. A bátyám közben már el is felejtette, mi történt Marikával, mert ahányszor meglátta Csepellát, mindig a negyvenöt hold jutott eszébe. Ratkovics, mondta félhangosan, őt kell megkörnékeznünk.

Ki tudja, mi történt volna, ha szóba áll evvel a sötét alakkal. Ratkovics a kiskabátja zsebében viselte a meggymagköpőt, ahonnét könnyűszerrel előránthatta. Nem kérkedett vele, de néha elővette, megmutogatta, s egyszer fogadásból ellőtte a villanydrótot. Nem csináltak vele semmit, mert mindenki tudta, hogy ez az ember háborús hős, s hogy Csepella Jóskával komázik. Anti bátyám egészen addig tőle akarta megtudni a negyvenöt hold körüli igazságot, amíg Csúpity Pista meg nem vásárolta a morzsolót. Utáltuk őt is, de korántsem annyira, mint Csepelláékat. Neki csak az volt a bűne, hogy ősszel, a hajtóvadászat idején a diszvendégeket fuvarozgatta. Nem sok szava lehetett ebben a társaságban, de azt azért elérte, hogy békén hagyják s elnézzék nem egészen tisztességes üzelmeit. A szövetkezet – ki tudja, mi okból – leselejtezett gépeit vásárolta meg, s miután fölújította őket, újból eladta a szövetkezetnek. Ilyenkor Dudás zsebébe is belepottyant egy-két garas, ám ezt senki sem tudta bizonyítani. És az sem valószínű, hogy létezett ilyen törekvés. Biztos vagyok benne, hogy Csúpity mesterkedését politikailag is támogatták. Pártfogók nélkül sosem merészelt volna kiváltani az ipart, és ami még ennél is lényegesebb: sosem lett volna annyi pénze, hogy megvásárolja azt az átkozott morzsolót. Vasúton hozták a faluba, mégpedig éjnek évadján, hogy ne lássa senki, amikor leszállítják a vagonból. Csúpity Pista jól tudta, hogy egy vagyont érő morzsológéppel nem állhat ki a nyilvánosság elé, ezért lecsusztatolta róla a festéket, a vasalásokat meg lószarral kente be, hogy rozsdásodjanak. Néhány hét múlva, amikor a gép már elég kopottnak és megviseltnak látszott, kihirdette, hogy napszamosokat keres. Először a reszkető kezű Sólya Sándort fogadta föl, utána meg a részeges Bogárdit, aki nem sokkal előbb jött haza az elvonókúráról. Azután megjelentek nála a kötekedő Halasiak, s mindez fényesen bizonyította, hogy Csúpity Pistának nem munkásokra, hanem banditákra volt szüksége.

A legvadabb rémálmaimban sem hittem, hogy ők lesznek a munkatársaim. Anti bátyám az oka mindennek. Egy hónappal azután, hogy a Csúpity-féle banda morzsolni kezdett, elterjedt a hír: nemsokára Csepella huszonkét öles göréja is sorra kerül. Huszonkét öl kukorica megvan vagy hatvan mázsa. Apám rögtön szorozgatni kezdett. Ötezer-kétszáz, mondta elképedve, de Anti bátyámat nem érdekelte a csillagászati összeg. Most végre kiderült az igazság, suttogta. Ez az egész cirkusz azért van, hogy Dudás emberei bejussanak Csepella udvarába s bizonyítékokat keressenek. El kell szegődnünk Csúpity Pistához! – jelentette ki hirtelen. Tán csak nem képezed, hogy én is részt veszek ebben a marhaságban, háborogtam, de Anti nem tűrt ellenkezést. Kötelességünk részt venni, mondta, és tiszta erőből gyomorszájon vágott. Amíg levegőért kapkodtam, előadta a tervét. Köllünk mind a ketten, hogy megoszthassuk Csúpity meg Csepella figyelmét. Ezek úgysis csak egymással mérkőznek, bizonygatta. Ha bent leszünk, jegyezz meg mindent, amit látsz, minden formát, minden furcsaságot, hogy később le tud rajzolni egy papírzsákdarabkára. Lehet, hogy nem találsz majd semmi különöset, de akkor is figyelj, nézelődj, szuktass, okitgatott. De hát mit keresek? – sopánkodtam. Az összeesküvés jeleit, vágta rá Anti bátyám. Elárulhatja bármi, mond-

juk egy száradó ruhadarab, aminek egyenruhaformája van, vagy egy szárkúpból kikandikáló puskatus. De nagyon vigyázz, nehogy észrevegyenek, egy ilyen sötét gazember gyilkolni is képes.

Apánk kifejezetten megtiltotta, hogy ilyesmibe lovaljuk magunkat, ezért titokban mentünk el Csúpity Pistához. A gangban ült, egy viaszosvászonnal letakart asztal mellett, és szalonnázott. Nem nagy kedvem volt idejönni, s még jobban lelombozódtam, amikor megláttam a fészernél sötétlő morzsolót. Anti bátyám azt mondta, azért akarunk dolgozni, mert anyánk megbetegedett, és orvosságra kell a pénz. Rosszul hazudott, de fölényben érezte magát, mert tudta, hogy Csepellák huszonkét öles góréjához nem elég négy ember. Csúpity egy kézlegyintéssel beléfojtotta a szót, s azt mondta, holnap reggel ötkor várjuk meg a vályús artézínál. Nem mondhatnám, hogy örültem a döntésének. Jobban szerettem volna kárászolni a halastóban vagy sütkérezni a duzzasztógáton, de ennek most befellegzett. Úgy tettem, mintha szívvel-lélekkel benne lennék a dologban, és késő éjszakáig virrasztottam Anti bátyámmal, aki arról povelődött, mi minden kerülhet elő abból a huszonkét öles góréból. A parasztok a kukoricában rejtegetik azt, ami rejtegetni való, suttogott. Régi könyvek, ezüstszelencék meg fegyverek! Én már láttam olyan góré, amelyikből két lovassági kard is előkerült, mondta fojtott hangon. Most már megértettem, milyen bizonyítékra számít: abban az irdatlan mennyiségű kukoricában biztosan rejtőzködik néhány háborús ereklje. Lehet, hogy a magyarok ideje alatt szerzett fegyverek, de az is lehet, hogy robbanóanyag, ami a partizánokkal folytatott üzletelés idején került oda. Dinamitrudak vagy tojásgránátok, mondta a bátyám, aztán a fal felé fordult.

Másnap hajnalban Sólya Sándor zörgött az ablakon, mert a hosszú virrasztás miatt mindketten elaludtunk. Mosdatlanul, búzló szájjal rohantunk a gyülekezőhelyre, ahol már pöfögött az öreg Hoffer, s a morzsológépen trónoló banda gúnyos, lekicsinylő pillantásokkal méricskélte bennünket. Hátrakerültünk a saroglyára, ahol semmit sem ért az egyébként is kezdetleges rugózás. Sólya élmunkása volt Csúpitynak, tehát a gép első részére, a garat fölötti lengőrészre telepedhetett. Bogárdi belógatta lábát a garatba, amely egy páncélos lefelé fordított lövegtornyára emlékeztetett. Előrecsúsztam, és a kezemet bedugtam a meglehetősen öblös nyílásba. Nem sokáig kellett tapogatóznom: a lefűrészelt ágyúcső csonkját ott találtam meg, ahol sejtettem. Rásandítottam a bátyámra, de nem mondhattam neki, hogy pucoljunk innen, mert a két Halasi gonosz tekintettel fixírozott bennünket. Pisszegtam, sziszogtam, ám Anti teljesen megrészegett attól, hogy bejuthatunk a „nagy ellenség” birodalmába. Sólya Sándort kérdezgette, milyen ez a munka, hogy lehet vele keresni, s van e délben ebédidő, de láttam, nem érdeklik a válaszok. Amikor megérkeztünk, elsőnek ugrott le a gépről, és segített kinyitni a nagykaput. Megint gombóc került a hasamba, mert eszembe jutott Marika betegsége, de most már nem volt menekvés. Megvártuk, hogy Csúpity az udvar közepére kormányozta a traktort, aztán lecsatoltuk a gépet, és odatoltuk az óriásinak látszó góré elé. Csepella Julis néni közben kihozta a dzsezvákát, s amíg megkávéztunk, Csúpity beosztotta a munkát. Csutkás lettem, ami első pillantásra nevetségesen könnyűnek látszott, de észrevettem, hogy a többiek kajánul vigyorognak. Pár perc múlva azt is megtudtam, miért. A morzsológép faránál, ahol a csutka kiözönlött, erős légáram terelte kifelé a léhát, ami szűrt és égetett, mint az árpapelyva. Mindemellett a gép belsejében, ki tudja, miféle traverzeken és csatornákon, rendszerint föltorkollott a csutka, s csak behajolva lehetett kipiszkálni. A forró levegőben fuldokolva, a léha ostromától megvakulva s az irtózatos zörgéstől részben megsüketülve már kora reggel

azt hittem, eljött a végórám. A fiúk közben szalmahordó kosarakba fejtették a kukoricát, s a fosznideszkákon végiggyalogolva zúdították be a garatba. Nekik se lehetett könnyű, de a brutális Halasiak már beleedződtek a dologba, a bátyám meg fogcsikorgatva igyekezett helytállni. Bogárdi már kevésbé bírta a tempót, s néha, amikor a csutka rendben folydogált, észrevettem, hogy megáll, és a homlokát törölgeti. A legjobb sora a reszkető kezű Sólya Sándornak volt, aki a transzmisszió fölügyelete mellett a zsákokat kötözte. A megtelt, bekötözött csalánzsákokat Csepella tragacson tolta be a magtárba, Csúpity Pista meg a ganglépcsőn ült, és unalmas ábrázattal cigarettázott. A legborzasztóbb munka is elviselhetővé válik, ha megszokja az ember. Tíz körül, amikor a morzsoló etetése ki tudja, miért egyenletesebbé vált, annyira magamhoz tértem, hogy eszembe jutottak a bátyám utasításai. Körül kellett néznem ebben az irdatlanul nagy udvarban, s megkeresni a titkos szövetség bizonyítékait. Anti azt mondta, egy száradó ruhadarab is árulkodó lehet, vagy egy szárkúpból előkandikáló puskatus. Láttam, hogy egyre noszog a tekintetével, mert ő, részint a munka sodrása, részint a deszkapalló keskeny volta miatt nemigen nézelődhetett. Odakiáltottam Sólyának, hogy ügyeljen a csutkára, és hátramentem a szárkúpok közé. Formaságból előkerestem a füttyülőmet, megráztam egy kicsit, s közben meresztettem a szemem. Csoda tudja, mire gondolhatott a bátyám. Sem az udvarban, sem a fészerekben nem láttam semmi különösöt, ami természetes, hiszen ha Csepellééknak volt rejtegetnivalójuk, nem rakták ki a világ szeme elé.

Kelletlenül bár, de visszaballagtam a géphez. Csúpity épp akkor állította meg a traktort, s a hirtelen támadt csöndben úgy harangoztak a fülemben, hogy hirtelenében nem is érttem, miről van szó. Cigaretaszünet, óbégatott Sólya, s tudtam, hogy bár utálok a cigarettát, most mégis rá kell gyűjtanom, mert különben velem fognak takarítani. Az eperfa alá húzódtunk, s egy vödör langyos vízzel mostuk le magunkról a verejtéket. Az egyik Halasi cigarettát vett elő, mindenkit megkínált, és azt mondta, valakinek el kéne menni sörért. Láttam, hogy Bogárdi szárazat nyel, s mintha a keze is megrándult volna, de visszafogta magát. Beleszívta a cigarettába, de vigyáztam, hogy a füst ne menjen le a torkomon. Olyan érzésem volt, hogy mindenki engem néz, s már majdnem jelentkeztem, amikor észrevettem a bátyám kigyótekinetét. Mintha azt mondta volna: nem mész sehová, neked küldetésed van, s már indul is a Csepellától szerzett csatos üvegekkel. Jó félóra múlva ért vissza, amikor már javában morzsolunk. A nap pontosan a fejünk búbjára tűzött, s az izzadságtól meg a ránk tapadt portól olyan szürkék voltunk, mint a kukorica közül kibukkanó egerek. A kútvíz nem oltotta el a szomjunkat, mert áporodott mellékíze volt, amelynek alapján arra következtettünk, hogy nemrég patkány vagy macska fulladhatott bele. Ez a csekélység akkor már senkit sem érdekelt. A Halasiak eltorzult arccal cipelték a kosarakat, Bogárdi ott tántorgott a góréban, s úgy látszott, közel a perc, amikor colstok módjára összerogy. Csepella egy szénakaparó villával elhúzta mellőlem a fölhalmozódott csutkát, Csúpity pedig elunva magát a hűvösön, hátrament a veteményeskertbe, és a földiepret kezdte csemegézni. Csepella Julis néni egy fonott széket helyezett a gangba, kibélelte vánkossokkal, és kivezette a szobából a még mindig gyengélkedő Marikát. Sólya, aki jóval öregebb volt, mint én, de azért tudnia kellett az iskolában történelekről, rögtön odaszaladt, és beszélgetni kezdett velem. A munkája felől megtehettem, mert a transzmissziót mézezni nem nagy dolog. Hátat fordítottam nekik, és teljes erőmből kapartam a csutkát. Akkor a port csaptam, hogy se én őket, se ők engem nem láthattak. Majdnem megfulladtam már, amikor megjött Anti az üvegekkel, s az egyik Halasi megállította a masinát.

Anti szélesen mosolyogva mutatta föl az egyik üveget. Gyöngyözött rajta a lecsapódott pára. Csúpity Pista akkorát rikkantott, hogy azt hittük, belelépett a gereblyébe. Anti bátyám a Két Galambból hozta a sört, ahol jégveremben tartották a hordókat, tehát ennél hidegebb nedűt a környéken senki sem találhatott. Megint csak leültünk az eperfa árnyékába, és csöndesen sörözgettünk. Szemben velünk ott magasodott a harckocsialkatrészekből készített morzsológép, s most, hogy a jeges folyadék apró kortyokban szánkázott le a torkunkon, már nem tűnt olyan félelmetesnek. Néztük a gépet és Csúpity Pistát, amint egyik kezében olajzóval, a másikban egy sörösüveggel ügyködik körülötte. Bogárdival nem sokat törődtünk, mert mindannyian tudtuk, hogy bevette az Antabusz tablettát. Anti bátyám pontosan erre játszott. Nem volt őbenne semmilyen hősiesség s még inkább nem közösségi szellem. Biztosra vette, hogy Bogárdi nem bírja túrtörtetni magát, s mivel a sör jéghideg, sokkal nagyobb a csábítás. Ha pedig iszik, akkor rosszul lesz, s ez a rosszullet bármire fölhasználható. Ezért nézett rám olyan átható tekintettel, s ezért érzem még ma is, hogy cinkostársra vagyok ebben a szörnyű bűnesetben.

A többiek egyáltalán nem hatódtak meg attól, hogy bejutottunk a Csepella-birodalomba. Senkit sem érdekelt, hogy a negyvenöt hold megfejtése itt van a kezünk ügyében, s ez az igazság a szó valóságos értelmében meg is érinthető. Minden újabb fogás közelebb hozott a megoldáshoz, még akkor is, ha csak az eperfa kérgét vagy a villa nyelét tapogattuk. Ez a semmirekellő társaság úgy viselkedett, mintha az a bizonyos összeesküvés, amelynek körülményeit, bizonyítékait kerestük, nemcsak hétköznapi, hanem köztiszteletnek örvendő cselekmény volna. Bogárdi közben lerogyott az eperfa tövébe, s magához kapott egy üveget. Egy sör az semmi, mondta akadozó hangon, és belekortyolt. Csúpity közben odakiáltott, hogy ideje folytatni a munkát. Sólya beröföntette a traktort, s a gép belsejéből vöröses léhafelhő csapódott ki, s nem egykönnyen akart leülepedni. A Halasiak meg a bátyám fölmasztak a góréba, én meg utánuk hajítottam a kosarakat. Nézz csak oda, kiáltotta az egyik Halasi. Megfordultam. A léhafelhőben igen bizonytalanul bár, de megláttam a hanyatt fekvő Bogárdi körvonalait. Eszembe jutott, hogy aki beveszi az Antabuszt, és megiszik rá egy korty pálinkát, rögtön szörnyethal.

Átbújtam a gép alatt, és kihúztam a dízelmotor leállító gombját. A gép döhögve állt meg, s amikor visszafordultam, már mindenki ott tolongott az eperfa mellett. Csepella Julis néni Marikát támogatta, a bátyám pedig mesterséges légzést próbált adni a semmibe révedő Bogárdinak. Elszántsuk, ugyanakkor őszintének látszott. Még a tajtékot sem törölte le Bogárdi szája széléről, ami hallatlan önuralomra s még nagyobb céltudatosságra vallott. Nem hagyhattam cserben, annál is inkább, mert evvel a cselekedetével egyszer s mindenkorra tisztázta magát.

Csepella kapkodva húzott vizet a kútból, tehát a bátyám a lehető legjobbkor kiáltott oda, hogy szalmiák kéne vagy naftalin, ami az ájultat észhez térítené. Van naftalinjuk? – kérdezte Csepella Julis nénitől, aki Marikát térítette. Bent van a nagy szobában, rebegette az asszony, de csak a bátyám figyelt rá. Rám nézett, s intett, hogy lóduljak. Sok minden sűrűsödött bele ebbe a pillantásba, de nem volt időm tünődni rajta. Fölszaladtam a ganglépcsőn, s bementem a konyhába. Vártam egy kicsit, hogy a szemem megszokja a sötétséget, aztán kihúzgáltam a fiókokat, belekotortam a fásládába, benéztem a divány párnája alá. Nem találtam semmit. A középső szobában kinyitottam a ruhásszekrény ajtaját, beletúrtam a cipődobozokba, a sublót rekeszeibe. Varróeszközök, összehajtogatott vásznak vagy dunsztgumival átfogott családi fényképek kerül-

tek a kezembe. A sublót tetején, egy öblös porcelánedényben fölfedeztem Csepella bugyellárisát. Alig volt benne pár apró. Sietve eltüntettem a keresgélés nyomait, aztán bementem az első, teljesen befirhangozott szobába. Amikor az ajtót kinyitottam, olyan tömény állapotbúzt éreztem, hogy azt hittem, elájulok. A függöny résein éles fénycsíkok vetődtek be, s úgy izzottak, mint a villanykörte volfrámszállai. A levegőben szállingáló por összetalálkozott evvel a fényességgel, és hol erre, hol arra térítgette az útját. Ez a semmi kis világosság untig elegendő volt ahhoz, hogy fölfedezzem az ágyban fekvő alakot.

Nem tudom, meddig állhattam ott, de végül a vállamra nehezedett egy kéz, és kipenderített az udvarra. A bátyám még mindig Bogárdi mellett guggolt, s mikor meglátta, mi történik, lassan, nehézkesen föltápáskodott. Csepella Julis néni az eperfának borulva sírdogált, de nem Bogárdi miatt. Csepella átkozódva jött le a ganglépcsőn, fölemelt a földről, és teljes erejéből a morzsológéphez lódított. Kiáltani sem volt időm, nemhogy magyarázkodni. Mint az örült nekem rontott, egyetlen ütéssel kiverte mind a két metszőfogamat, s már a földön feküdtem, amikor a Halasiak nagy nehezen megállították.

A ricsajra átjöttek a szomszédok, s egyikük elszaladt a rendőrökért. Ők szállították el Bogárdi holttestét meg a fékezhetetlennek látszó Csepellát. Apám is előkerült, és szörnyen dühös volt, hogy itt, ebben a társaságban talált meg bennünket. El is tángált volna bizonyára, ha nem vagyok olyan nyomorúságos állapotban. Azt persze nem mulasztotta el, hogy kioktasson bennünket. Nem szégyellitek magatokat? – mondta. Rendőrségi ügybe keveredni, és pontosan Csepella miatt. Megfejtettük a negyvenöt holdat, nyöszörögtem. Mi az úristent fejtettetek meg?! – emelte föl a hangját. A negyvenöt holdat. Csepellának van egy rokona, mondta a bátyám. Ezt fejtettétek meg?! – kiabált az apám. Neki is jár a törvény szerinti tizenöt... folytatta volna a bátyám, de elhallgatott, mert attól félt, nem ússza meg verés nélkül. Ezt fejtettétek meg? – ismételte az apánk lecsillapodva. Mindenki tudja, hogy Csepellának van egy testvéröccse. Angolkórt kapott még négyéves korában, és annyira szégyellték, hogy nem merték kihozni a világ színe elé. Harminc éve tartják abban a szobában. Ennek az embernek már harminc évvel ezelőtt meg kellett volna halnia, de valamilyen csoda folytán életben maradt, tette hozzá valamivel később. Csepella gyűlölte az öccsét, mert az anyjuk halála után rámaradt, az öccse pedig őt, mert itt tartotta az élők sorában. És az összeesküvés, a szájba hugyozás? – érdeklődött a bátyám, mert abban reménykedett, hogy apánk sok mindent elhallgatott, de ő válasz helyett ideadta a zsebkendőjét, s intett: töröljem le a vért a szám sarkáról. Az artézi kútnál megnedvesítettem a zsebkendőt, és megnyomogattam vele az arcomon csúfoskodó plezúrokat. Sokan jártak arra, de senki se jött oda megkérdezni, mi történt. Elmentek Dudáshoz, a mindenható szövetkezeti igazgatóhoz, aki erre is tudott valamilyen magyarázatot. A szájba hugyozásról, veseleverésről szóló meséket is biztosan ő találta ki. A terjesztéshez pedig ilyen alakok kellett neki, mint az apám, aki örömmel fogadott el bármilyen hazugságot, csak hogy irigyelhesse Csepella negyvenöt holdas birtokát. Amíg az arcomat törülgettem, megérett bennem az elhatározás, hogy nemcsak a paraszti munkát, hanem a falut is el fogom hagyni egyszer s mindörökre.

Később kiderült, hogy Bogárdi halálát nem az Antabusz tableta, hanem tüdőrepedés okozta. Olyan hirtelen írta meg a jéghideg sört, hogy kettérepedt tőle a tüdeje. Nem hittem, hogy ilyesmi megtörténhet, és nem hiszem ma sem, de Bogárdi halálára nincs más elfogadható magyarázat.

A temetést követő második héten már Csepelláért is félreverték a harangot. Azt beszéltek, azért kellett meghalnia, mert a tenyerén egy sérülés átmetszette az életvonalát. Lehet, hogy semmi sem igaz ebből a meséből, de nem árt elgondolkodni a dolgon. Negyvenéves volt, s a negyvenedik év fontos vízvászató egy férfiember életében. Néhány speciális szívbetegség például ilyentájt viszi el az embert.

A férje halála után Csepella Julis néni az összes földet beadta a közösbe, s ezzel Dudásnak teljesült minden kívánsága. A szövetkezeti igazgatónk hamar kiderítette, hogy a bátyámnak elévülhetetlen érdemei vannak a dolgok elrendeződésében, ezért magas havi fizetéssel fölvette göröngyugrálónak a szezonmunkások mellé. Csúpity továbbra is fuvarozgatta a vadászokat, ám a morzsolásról végleg lemondott. Úgy látszik, őt is csak a Csepella-birtok érdekelte, s majdnem biztos, hogy kezdettől fogva kapcsolatban állt Dudással. Csepella Jóska angolkóros öccsét beszállították a szegényházba, ahol fölfekvésit sebet kapott, és fél évvel az események után meghalt. A családján kívül én voltam az egyetlen ismerőse, bár erről aligha szerezhetett tudomást. Ki tudja, meddig élhetett volna még, ha nem zavarom meg a nyugalma. Úgy emlékszem, fölemelte a kezét, és magához intett, mielőtt Csepella kipenderített volna, de lehet, hogy csak képzelődöm. A tenyeremet körösztülszántó vonal viszont nagyon is valóságos. Egy kiálló csapszeg sértette meg, amikor Csepella nekilódított a morzsolónak. Ha egy centi tíz évnek felel meg, akkor pontosan a negyvenedik esztendőmet vágta keresztbe. Még nem beszéltem róla senkinek, pedig már nincs sok időm. A legtöbb, amit tehetek, az, hogy újabb vágásokkal és bemetszésekkel próbálok rá hidat fabrikálni. Már vagy harminc forradásom van, s igazából csak egy hiányzik. Ha megtalálom, száz évig fogok élni.

NOVELLAPÁLYÁZAT

Vörös István

A SUTTOGÁS MIATT

Szóval nem maradt semmi pénzed, mondta, miközben zsebórámat felcsatolta az övtartójára, aztán lassan a zsebébe süllyesztette. Olyan elégedett hangot hallatott közben, mintha egy darab libamáját engedett volna rágatlanul lecsusszanni a torkán.

Nem maradt, feleltem. De nem voltam kétségbeesve. Most persze nem lesz pénzem rá, hogy öszvérrel vitessem föl magam a hegyek közé, de gyalog is csak főlevickélek valahogy. Igaz, bizonytalanodtam el, most este már nem szívesen vágnék neki az útnak. Valahol a városban kihúzom az éjszakát, a holnapi nap meg bizonyára elegendő lesz rá, hogy hazáig vánszorogjak. Szomorúan bámultam az előtttem álldigáló három üres söröspalackra. A vendégem vagy, mutatott rájuk, miközben a kezével megállás